

Francis Šūberts. Dziesmu cikli

1. Aplūko romantisma pārstāvja Kaspara Dāvida Frīdriha mākslas darba reprodukciju! Kādu nosaukumu tu dotu šai gleznai? Kādas asociācijas tā tevī rada? Par ko varētu būt stāsts? Vai mūsdienu pasaulē ir vieta romantikai? Kā tā izpaužas tavā ikdienā? Uzraksti savas domas!

2. Analizē dziesmas vārdus un dziedī pēc dzirdes F. Šūberta dziesmu “Ceļošana” no cikla “Skaistā dzirnavniece”! Noklausies un raksturo, kā melodija sasaucas ar pavadījumu!

mf

1. Tik ce - ļot dzir - nav - nie - ka prieks, tik ce - ļot! Tik ce - ļot dzir - nav -
 2. No ū - dens lai mēs mā - cā mies, no ū - dens! No ū - dens lai mēs
 3. No dzir - nav - ra - ta vē - ro - sim, no ra - ta! No dzir - nav - ra - ta
 4. Pat dzir - nav - ak - mens, lai cik smags, pat ak - mens! Pat dzir - nav - ak - mens,
 5. Tik ce - ļot ce - ļot viss mans prieks, tik ce - ļot! Tik ce - ļot, ce - ļot

7

- nie ka prieks, tik ce - ļot! Tas na - va īs - ten dzir - nav - niek kam
 mā - cā mies, no ū - dens! Tas ne - var no - rimt nakt' un dien' Un
 ve - ro - sim, no ra - ta! Tas a - rī ne - zin a - pū - tas, tam
 lai cik smags, pat ak - mens! Grib jau - tri pul - kā lī - dzi diet, un
 viss mans prieks, tik ce - ļot! Ai, dzir - nav - niek ai, dzir - nav - niec, man

12

pp

ce - ļo - ša - na šķiet kas lieks. Tik ce - ļot, tik ce - ļot, tik ce - ļot, tik ce - ļot!
 vien - mēr plūst un tā - lāk skrien. No ū - dens, no ū - dens, no ū - dens, no ū - dens!
 dien' un nak - ti jā - grie - žas. No ra - ta, no ra - ta, no ra - ta, no ra - ta!
 trau - cas pat vēl āt - rāk iet. Pat ak - men, pat ak - mens, pat ak - mens pat ak - mens!
 tā - lāk do - tie ne - aiz - liedz! Tik ce - ļot, tik ce - ļot, tik ce - ļot, tik ce - ļot!

3. Izlasi ziņu! Aplūko karikatūru un raksturo Šūberta personību, viņa attieksmi pret dzīvi!

“Mūzika šeit apglabāja lielas bagātības, bet vēl lielākas cerības”. Uzraksts uz Šūberta kapa plāksnes liecina, ka komponista dzīve ir bijusi īsa, ražīga, bet zaudētu cerību pilna. Par Šūberta pazemīgo attieksmi pret dzīvi liecina karikatūra.

Austriešu komponists mūziķa gaitas sāka kā Vīnes galma kapelas kora zēns. Vēlāk, kad Šūbertam bija jāizvēlas, vai pildīt tēva gribu un kļūt par skolotāju, vai veltīt dzīvi mūzikai, viņš izvēlējās trūkuma pilno, bet brīvo mūziķa likteni savu draugu un cienītāju pulkā, kuri mīlēja jauno komponistu viņa asprātības, jautrības un lielā talanta dēļ. Viņš bija mūzikas dvēsele “šubertiādēs”, spēlēja arī salonos. Šūberts sacerēja skaņdarbus ar apbrīnojamu vieglumu, viņa radītās melodijas vislabāk uzdzirkstī komponista dziesmu ciklos.

4. Dziedi pēc dzirdes F. Šūberta dziesmu “Forele”!

Allegretto

1. Peld fo-re-le pa strau-tu, ar viļņiem ro-tā-jas. Te
 šur-pu, tur-pu vi-ņa kā bul-ta aizšau-jas. Es
 klusām no-ska-tī-jos uz jautro ziv-ti-ņu-cik
 viegli vi-ņa vi-jas pa dzid-ro strauti-ņu, cik
 vieg-li vi-ņa vi-jas pa dzid-ro strauti-ņu.

4.1. Noklausies F. Šūberta “Foreles kvinteta” 4. daļu (26:03)! Vai atpazīsti tēmu? Atzīmē, kuri mūzikas instrumenti spēlē tēmu variācijās!

Mūzikas instrumenti	1. variācija	2. variācija	3. variācija	4. variācija	5. variācija
Visi kopā					
Vijole					
Alts					
Čells					
Kontrabass					
Klavieres					

5. Pāru darbs. Izmantojiet viedtālruni un sameklējiet informāciju par F. Šūbertu! Izveidojiet komponista vizītkarti!

Tautība Dzīves dati Populārākie skaņdarbi _____ _____ _____

6. Noklausies F. Šūberta dziesmas “Serenāde” (0:30) pārlikumu vijolei! Kā tev šķiet, ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem komponists vislabāk atklāj cilvēka iekšējo pasauli – emocijas, jūtas, pārdzīvojumus? Raksturo tos!

6.1. Noklausies balādi “Meža ķēniņš”! Solists dziedot iejūtas vairākās lomās: viņš ir stāstnieks, kas raksturo notikumus mežā; tēvs, kas jā uz zirga mājup ar savu slimo dēlu; dēls, kam bail no meža ķēniņa, kas viņam rādās kā murgs; meža ķēniņš, kas vilina zēnu doties viņa rokās. Īsi raksturo, ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem (tempu, dinamiku, melodiju, ritmu, dziedājuma manieri, tembru) atainota katra loma!

6.2. Klausies un analizē dziesmu “Krogs” no cikla “Ziemas ceļš”! Tajā stāstīts, kā nelaimīgs jauneklis nonācis pie kapsētas, kur viņš vēlētos atpūsties (kapsēta domās tiek salīdzināta ar krogu, kurā ziemā nav nevienas brīvas vietas). Melodija atspoguļo dziļas skumjas un bēdas. Kāds ir dziesmas galvenais varonis? Ar kuriem mūzikas izteiksmes līdzekļiem tiek atklātas dziesmas varoņa jūtas un emocijas?

7. Padomā un salīdzini, kā tas saskan ar komponista dzīvi! (Sabiedrība Šūberta skaņdarbu skaistumu viņa dzīves laikā īsti nemaz nepamanīja un nenovērtēja. Komponista daiļradē ieskanas skumji motīvi. Viņu sāk vajāt slimības.)

7.1. Izmanto viedtālruni un sameklē informāciju! Pabeidz teikumus, veidojot Franča Šūberta daiļrades pārstāstu!

- 1) F. Šūberts ir _____ stila pārstāvis.
- 2) Komponists dzīvojis _____ (gadsimts).
- 3) Viņa laikabiedri ir (minēt vismaz 3!) _____

- 4) F. Šūberta dzimtā pilsēta ir _____
- 5) Dzīves lielāko daļu komponists pavadījis _____ (pilsēta).
- 6) F. Šūberta draugi pulcējušies uz īpašiem vakariem, kurus sauca par _____

- 7) Skaitliski vislielāko daiļrades sfēru veido _____ žanrs –
pāri _____ (cik) opusu.
- 8) Pazīstamākās kompozīcijas ir (vismaz 3) _____

7.2. Noklausies dažus mūsdienās populārus F. Šūberta skaņdarbus! Pamato, kāpēc tie, tavuprāt, vēl arvien ir populāri!
“Valsis in b”

7.3. Ave Maria (dzied Lučāno Pavaroti). Ave Maria (dzied Roberto Loretta).